Ч. 254. Львів, субота, дня 13. (25.) падолиста 1905. Річник IX.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:

на цілий рік . . . 20 кор
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . . 5 кор
на місяць . . . 1·70 кор

За границею

на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків

Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Пяте австрийске загальне віче католицке у Віднї.

(×) Після тридневих нарад закінчило ся пізним вечером у вівторок пяте австрийске загальне віче католицке у Віднї. Незвичайно численна участь кількох тисячок членів, почавши від найвисших достойників католицкої Церкви всїх обрядів і духовеньства, многих достойників державних і автономічних, послів соймових і державної ради з ріжних країв, учених, письменників, професорів і учителїв, промисловцїв, купцїв, селян і робітників — була величавою манїфестациєю могутности католицкої ідеї в столицї монархії, котра так ще недавно носила пятно жидівского лїбералїзму.

Одначе се віче не було лише манїфестациєю, бо на нїм ішла справдешня орґанїчна робота, відбували ся наради про найжизненнїйші справи церковні, духовні, шкільні, промислові, торгові, аґрарні, робітничі і т. п. Побіч головних віч торжественних відбували ся в тих днях також численні зібраня побічні і треба зазначити, що не лише ті торжественні віча з великою бідою могли помістити ся у величезній Софійскій салї, але також побічні засїданя, котрі мали до розпорядимости инші великі салї, були над всяке сподїванє переповнені. Згадати тут годить ся, що окрім учасників з ріжних країв і народів австрийских, були також численні члени з усїх сторін Нїмеччини, з Швайцариї а навіть з Італії.

До такої громадної участи і незвичайного зацікавленя причинив ся добір найжизненнїйших питань, поставлених на дневнім порядку. Так на першім зібраню промовляв радник двору проф. Вільман: про социяльні задачі учительства, а пос. Барвіньский: про обопільне пособлюванє родини і школи у вихованю; на другім зібраню пос. Шойсволь і фарбяр Прайс: про обезпеченє на случай старости, немочи, пригод, і про обезпеченє вдів і сиріт. На третім зібраню промовляв о. Кольб: про дневникарство, на четвертім пос. Льозер про ремесла, Бос про купецку орґанїзацию а о. Штадлєр про кольпортажу.

На першім торжественнім вічу промовляв кн. Лїхтенштайн про віру і науку а радний Кунчак про робітниче питанє на християньскій основі. На пятім звичайнім зібраню промовляв пос. Гаґенгофер про аґрарне питанє а о. Клїмш про недостачу духовеньства, на шестім той сам референт про охорону молодїжи. На другім торжественнім вічу промовляв архієпископ Теодорович про плеканє християньского духа, а о. Бойсль про головні задачі католицкої акциї в сучасности.

Окрім тих звичайних шести зібрань і двох торжественних віч відбуло ся 16 публичних зібрань, з котрих згадаємо про збори Шкільного Товариства, збори Товариства св. Рафаїла для охорони еміґрантів, Товариства Єрусалимских путників, на котрім почесним президентом був Є. Е. Митрополит Шептицкий, Товариства тверезости і ин.

Вже з того можна впевнити ся, як важні справи обговорювано на тих зборах, як цікава була над ними нарада і як важні запали опісля ухвали. На тім однакже не конець, бо вибрані на всяких зібранях орґанїзацийні комітети мають ті ухвали впровадити в житє, отже робота, котрій на тих зібранях вказано лише напрями і способи, має бути тепер переведена.

Се віче було вельми поучаюче з ріжних зглядів і можна жалувати, що участь Русинів в нїм була так слаба, що Русини не хотять зрозуміти слів Шевченкового Послания: і чужому научайтесь, що не хотять зрозуміти великої досяглости народної приповідки: не тілько сьвіта, що в вікнї! А як раз, коли Русини хотять подвигнути нарід до висшого культурного розвитку на ріжних полях розвитку, то повинні научити ся, як то роблять люди, як заходять ся коло таких справ народи, котрі вже станули на високім ступнї розвитку, котрі мають великий досьвід, як повинно ся вести орґанїчну роботу. У нас на жаль мало є зрозуміня сих справ і наші проводирі самі побивають са як ті нетлї на всї боки, шукаючи сьвітла, та не вміють часто найти дороги, котрою би нарід треба повести.

Тимто, о скілько тїсні рами нашого дневника на се позволять, хочемо подїлити ся з нашими земляками бодай важнїйшими поміченями зібраними з нагоди сего віча, щоби і в нашій орґанїчній роботі можна сими покористувати ся для добра руского народу.

А на останку не можемо обминути ще одної прояви, наколи можна так висловити ся, церковно-полїтичної. На зборах Товариства Єрусалимских путників повитав зібраних Є. Е. Митрополит Шептицкий, яко почесний президент, довшою промовою, виголошеною з великим одушевленєм. Вказавши з радостию на поступ ідеї паломництва до св. Землї, зазначив бесїдник, що паломництво є могутною понукою релїґійного житя. Але згадка про Єрусалим, сказав дальше ВПр. Митрополит, наводить нас на гадку, котра вкладає на нас обовязок молитви. Сьвяті місця находять ся в руках невірних, а се є сумним наслїдком роздїлу Східної Церкви від Західної. Тимто повинні ми молити ся о зєдиненє Церков.

Від коли в Росиї видано толєранцийний указ, стала та ідея можливою, а достойною задачею Єрусалимского товариства є також причинити ся молитвами до Унії Східної Церкви.

Независимо від сего висловив сю гадку на суботнім привітнім вечері католицкого віча (на котрім промовляли бесїдники ріжних народностий, кождий у своїм рідним а відтак то само у нїмецкім язицї), пос. Барвіньский, як ми вже звіщали минувшого четверга, покликуючи ся на памятне виреченє: O mei Rutheni, per vos Orientem convertendum spero.

Промову Є. Е. Митрополита повитали зібрані грімкими, одушевленими оплесками.

Задачі рускої інтелїґенциї на Українї.

Розвідка Володимира Гр. Барвіньского.

(Дальше).

IV.

Отже оглянувшись назад у нашу історичну минувшість, доглядїлись ми тої „історичної причини“ нашої народної недолї, нашої слабости в обороні і розвою питомої народности, а щораз завзятїйшої напірливости наших ворогів. Ми пізнали, яку страту понесла і поносить наша народність через відчуженє своєї найвисшої верстви — рускої шляхти і руского дворяньства — і яка шкода виходить з тої пропасти, що роздїлює собою складові части того самого национального орґанїзму. Українське дворяньство і вся інтелїґенция наша двигає на собі тягар тих „тяжких дїл дїдів наших“, котрих, щоб забути, Шевченко був готов віддати половину свого найкрасшого віку. Наша інтелїґенция пізнає сей свій блуд перед лицем свого рідного народа — она, здає ся, готова направити свій блуд, свою вину перед народом. Сего бодай треба бажати, коли бажаємо лучшої долї для нашого народа і коли руска інтелїґенция має бути справдї інтелїґенциєю і інтелєктуальним провідником свого народа, а не клясою упривілейованих пасожитів.

Якою дорогою може се статись? М. Костомарів звертає увагу на потребу розвою рускої лїтератури. „Є дві дороги — говорить М. Костомарів — котрими може она виказати свою дїяльність. Перша дорога — 1) знакомити інтелїґентну суспільність так через чисто наукові як і через артистично наукові твори з народним житєм у всїх єго проявах. Друга дорога — 2) підносити умственний виднокруг самого народа, подаючи єму в приступній для него формі загальнолюдске знанє. Ми уважали би дуже важним дїлом в теперішну пору — виданє доброго руского словаря[1]) і граматики[2]), щоби дати язикови тревалу означеність і тверду підставу, і популярно зложене поясненє відомостий о вірі, сельскім господарстві і законах, під котрими жиє нарід. Відтак покажуть обстанови, що треба буде дальше писати“. Хоч М. Костомарів дальше і говорить, що „вповнї подїляє бажанє, видїти руский язик розвитим до такого степеня, щоби сим язиком без натяганя можна передавати всї скарби культурного язика“ і навіть заохочує стреміти до сеї цїли festina lente — однакож все таки головну вагу кладе на розвій популярної лїтератури і на знакомленє інтелїґентної суспільности з народним житєм.

Про задачі лїтературної працї поговоримо ще пізнїйше і там покажемо, чи можна нам без великої шкоди для нашої народности поперестати на тих найблизших цїлях, які зазначив М. Костомарів нашій лїтературній працї. Ми поглянемо тепер тілько на те становище, яке назначає М. Костомарів рускій, а іменно українській інтелїґенциї. Сконстатувавши, що значна часть сеї інтелїґенциї (іменно дворяньство) відчужилась від свого народа, що одні сполячили ся, другі зрусифікувались, треті знїмчились, а че-

тверті навіть і змадярщились (а пяті, додамо, зрумунщились) — М. Костомарів так говорить дальше: „взивати їх і заохочувати їх, щоб они назад привернулись до народности своїх предків, було би що найменше неумістно (?). Се було би похоже на заохоту до такогож донкишотства (!), до якого заохочують російских дворян московскі славянофіли, указуючи їм ідеали минувшого житя Московского государства XVI і XVII віку. Нї, ми лишім їх такими, якими они стали ся і то притім не по своїй винї. Ми ограничимось тілько на бажаню, щоби они не показували вражди до рускої літературної діяльности“. Се все, чого жадає М. Костомарів від того найвисшого „культурного общества інтеліґентного“ — се становище, яке назначає рускій інтеліґенциї на Україні.

Отже таке становище видає ся нам не тілько недостаточним, але навіть блудним і як для нашого народа так і для самої тої інтеліґенциї шкідливим. Якжеж се? Та найвисша, висококультурна кляса має остатись зовсїм пасивною, зовсїм бездїльною в житю свого власного народа і свого питомого краю? Она має бути тілько так „самоотверженною і великодушною“, не відноситись з враждою до лїтературної, значить par excellence культурної працї свого рідного народа і за те вже має бути високо почитаною, величаною і до верховодства превозношеною та на почесні місця садженою — а жадати від неї чого більше, жадати позитивної працї для свого народа, котрої повинен підняти ся кождий справдї культурний чоловік вже з обовязку і повинности для самої культури — се має бути вже „що найменше неумісним донкишотством“?!

Ми дуже сумнїваємось, чи такою дорогою загатить ся бодай та страшна пропасть межи інтеліґенциєю а народом, яка після слів М. Костомарова вже і досї существує і є головним жерелом нашої народної недолї. Ми сумнїваємось, чи така роля „пасивної невраждебности“ може бути достойною найвисшої кляси інтеліґентних, високо культурних людий. А колиб такуж саму задачу мала поставити собі цїла наша інтеліґенция, то ми не знаємо навіть, чи і хто міг би переводити навіть ту найблизшу роботу, працю популярної лїтератури і знакомленя інтеліґенциї з житєм народа і хто мав би „розвивати наш язик до того степеня, щоб в нїм можна передавати всї скарби культури“?

Таке становище рускої інтеліґенциї „пасивної невраждебности“, а навіть пасивної прихильности для свого народа, було би справдї лише дилєтантичним аматорством, менше більше хвилевим забагом, примхою в родї аматорства в конях, псах і всяких инших паньских страстях, але нїколи не було би достойним справдї високої кляси народної інтеліґенциї. Є се власне та блудна дорога, котрою доси воджено нашу народну справу не помічаючи всеї безцїльности і шкідливости такої путанини. Здавалось би, що боїмо ся признати себе справдїшним народом, що має повне право на питоме житє і питомий розвій, а навіть наші найщирші, найгуманнїйші заміри закриваємо „викованими“ фразами. Такою фразою є слово „українофільство“, що має означати национальні стремленя руского народа.[3]) Замість назвати правдиве імя, замість сказати, що єсьмо народом і хочемо ним бути і маємо право ним бути, видвигає ся у нас фраза як з одної сторони зовсїм фальшива, так з другої неменше шкідлива а притім і сьмішна. Чиж не було би се сьмішно, колиб пр. Поляки звали себе не Поляками а польонофілами, Нїмцї — ґерманофілами, Чехи — чехофілами?! Ми розуміємо, що Великорос, Нїмець, Поляк, Чех і т. д. може бути українофілом, але русинофільство чи українофільство в устах Русина є не тілько сьмішним але і недостойним пустомельством, а в найлучшім случаю неясним зрозумінєм своєї национальности. Пора вже раз перестати бавитись, а час серюзно поглянути на справи свого народа і не дати обаламучуватись штучно викованими термінами, котрі як з одної сторони затемнюють нашу справу, так з другої подають ворогам нашої народности пригожу спосібність підсувати нашим народним стремленям всеможливі „неблагонадежні“, „злонамірені“, „противугосударственні“ і т. п. „фільства“. Єсьмо Русинами і яко такі маємо неоспориме право житя. Яко Русини, яко руский нарід — маємо все, що має і може мати живий нарід, маємо всї права, котрих осуценя можемо домагатись остаточно хочби лише перед трибуналом людскости; — яко українофіли маємо лише поле непевних симпатий і антипатий, поле фантазиї і чувства. Яко Русин кождий член нашої народности а тим більше кождий інтеліґентний чоловік, культурний член найвисшої кляси сего народа — має сьвятий обовязок після своїх сил трудитись для добра свого народа, для єго национального розвою, для єго культурного поступу. Українське дворяньство повинно пізнати, що доси не сповняло сего обовязку і тим погрішило не тілько перед народом але і перед культурою. Інтеліґенция, вповнї сьвідома своєї рускої национальности, повинна уготовити і облегчити дорогу, котрою могло би се дворяньство не тілько привернутись до свого народа, але й стати єго живим, діяльним членом. Сеї працї не жахав ся і не встидав ся нї один нарід, котрий хотїв успішно поступати на поли культурного розвою. Цїла громада найталантливійших писателїв нїмецких другої половини XVIII і першої XIX віку працювали всїми силами, щоби так найвисші кляси народа як і цїле национальне житє вирвати з оков чужоземщини, іменно французщини. Тож само робили Поляки і Угри, а Чехи від першого початку свого национального відродженя посьвятили не мало своїх найлучших сил, щоби вирвати свою інтеліґенцию а іменно свою шляхту з оков ґерманїзму. Такоюж дорогою слїдує поступати і Русинам.

(Конець буде).

---

[1]) Повний укр. руский словар предложив Б. Грінченко Петербурскій Академії наук на премію Костомарова. — *Ред. Русл.*

[2]) Добру Граматику видав пок. др. Ом. Огоновский, требаб лише перепечатати її теперішною правописю. — *Ред. Русл.*

[3]) В останних часах в тім напрямі можемо вказати на певний поступ, що наші братя закордонні не говорять уже про українофільство, але про українство. — *Ред. Русл.*

Новинки.

— **Календар**. В суботу: руско-кат.: Йосафата, Ніля; римо-кат.: Катерини діви. — В недїлю: руско-кат.: Иоана; римо-кат.: Конрада,

— **N. fr. Presse** подала в понедїлковім числї статю Єфремова «Чи буде суд» в перекладї і з вступними замітками пос. Барвіньского.

— **Цїсар** удїлив з власних фондів запомоги по 200 К на будову церков в Мовчанівцї, скалатского повіта, в Турі гор, старосамбірского повіта і в Плаву, стрийского повіта.

— **З Бережан**. Дня 8. грудня о 1. годинї по полудни відбудуть ся в власнім будинку в Бережанах, звичайні загальні збори Тов-а «Руска Бурса» в Бережанах, з отсим порядком дневним: 1) Звіт з діяльности Видїлу за рік шкільний 1904/5. 2) Вибір нового видїлу. 3) Внесеня членів. — *О. Мих. Соневицкий*, голова.

— **Вісти з закордонної України**. В Одесї — як звідтам «Буковинї» пишуть — заснувало ся товариство „Просьвіта“, але новий градоначальник Григорєв, повідомив ініциаторів, що товариств засновувати ще не вільно, бо царский манїфест ще сили не має, позаяк по ньому було „Правительственне розпорядженє“, яке пояснило, що воля для товариств буде тільки після оповіщеня про се в «законному порядцї». Однак „Просьвіта“ собі функционує і що дня прилучають ся до неї нові члени. В Одесї небавом має виходити тижнева часопись «Народна справа», для народа по дешевій цїнї. Тутешня цензура почала пропускати з Галичини і Буковини всї українські виданя й часописи. В сих днях має відбути ся українське віче в справі автономії України, на яке закликають публику через місцеві часописи. В містї Лубнях вийшов царский манїфест і додаток Віттого в українській мові фонетикою.

— **Нешанованє руских сьвят у війску**. Доносять нам з міста, що в урочистий день св. Михайла архістратига дня 21. с. м. рано о 8. годинї 80. полк піхоти, в котрім служить 70 процент Русинів, помашерував на «Брідскі узгіря» на вправи, з яких повернув аж о 11. годин. День св. Михайла є певно назначений в війсковім календари яко сьвяточний, а війско повинно єго сьвяткувати ще — яко день патрона мілїтаризму. Нешанованє руских сьвят війсковими властями переходить в правило, а всякі замітки на ту тему стрічають ся або з конфіскатами, єсли писані в острійшім тонї, або з голословними запереченями дотичних властий. Апелюємо проте до наших церковних властий і послів до державної ради о зарадженє сему, бо єсли у війску приучать нашого селянина нешанувати свого обряду і релїґії, то годї потім дивувати ся, що радикалїзм і атеїзм находить ґрунт по селах.

— **З личаківскої Читальнї »Просьвіти«**. Аби всї наші члени і гостї набавились доволї сих мясниць, уряджуємо сеї недїлї 26. с. м. єще раз послїдні вечерницї з танцями, у власнім льокали (ул. Личаківска ч. 87. I. пов.). Вечерницї звичайно як послїдні заповідають ся величаво. Між танцями ріжні несподїванки. Буфет у власнім зарядї. Музика знаменита смичкова. Маємо надію, що всїх милих гостий знова сеї недїлї у себе побачимо. Справдї декотрі будуть може по суботї... помучені, але єще послїдні днї а відтак довгий піст. Початок о г. 7½ веч. Вступ 40 с. — *Видїл.*

— **Соймове „Коло“ в розпуцї**. Причиною розпуки є... ґр. Войтїх Дзєдушицкий, котрий привіз з Відня невідрадні для Кола вісти. Мав єму сказати президент мінїстрів бар. Ґавч, що єсли галицкий сойм не ухвалить поступової реформи виборчої, то правительство не затвердить закона о пропінациї, а тим самим всї надії сойму на поліпшенє краєвих фінансів підуть в дубину. Ґр. Дзєдушицкий скликав позавчера парляментарний клюб правицї і предложив єму свої внесеня в справі виборчої реформи. Засїданє було таке бурливе, що ґр. Дзєдушицкий загрозив зложенєм проводу в польскім колї, єсли єго внесеня не перейдуть. Наслїдком того було, що пос. Ґурский зложив реферат адмінїстрацийної комісиї, а єго місце заняв пос. Ґнєвош, котрий зазначив, що не буде боронити внесень комісиї, але їх лише відчитає. Ґр. Дзєдушицкий конферував пізнїйше з послами соймової лївицї і представив їм три внесеня: один загального змісту, другий в справі заведеня V. куриї, а третий, аби цїлу справу передати краєвому видїлови до полагодл. Лївиця не пристала на сї предлоги і обстоює за внесенєм меншости (се є за заведенєм V. куриї з 24 мандатами при посереднім голосованю, побільшеня числа послів з міст о 14, з торговельних палат о 2 і меншої власности о 5). На вчера вечером перед засїданєм сойму скликано парляментарний клюб правицї і запрошено послів инших польских сторонництв в справі порозуміня. Вислїду нарад ще не знати. Звісна була лише чутка, що посли з правицї рефлектують на принятє до відомости грозьби ґр. Дзєдушицкого. Тяжко їм перекусити оріх привезений з Відня.

— **Демонстрация перед соймом**. Заповіджені на вчера вечер збори робітників перед соймом згромадили около пять тисяч народа на плянтах поєзуїтского огорода напроти входу до сойму, якого стерегло около 50 поліциянтів з комісарами. Збори отворив п. Лїсевич, зазначаючи, що цїлию зборів є демонстрация за загальним правом голосованя до сойму. Потім промовляв др. Дияманд по польски, а п. Вітик по руски. Промова послїдного була держана в формі нагробної бесїди по «покіпнім соймі, зложенім зі шляхти і панів». Вкінци говорив п. Гудець, а п. Вітик другий раз, держачи в руках розвинений червоний прапор. По замкненю зборів п. Лїсевичом, всї товпою співаючи потягнули ул. 3. Мая і Кароля Людвика на Марийску площу під колюмну Міцкевича, де промовив ще раз др. Дияманд, взиваючи до аґітациї за страйком в день 28 с. м. Мимо візваня бесїдника до розходу домів часть демонстрантів втиснула ся в ул. Коперника з цїлию демонстрованя перед російским консулятом. Повисше ул. Лїндого наступили демонстранти на сильний кордон поліциї, а що провідники социялїстів не бажали собі вмішуваня поліциї, почали самі розгоняти демонстрантів. Лоскіт валених по лици непослушних демонстрантів лунав по цїлій улици і хто не хотїв бути зневажений, утїкав чим скорше перед социялїстичною поліциєю. Улиця опорожнила ся скоро на вдоволенє комісарів поліциї.

— **Демонстрация в соймі**. В часї, коли перед соймом відбували ся демонстрацийні збори робітників за загальним голосованєм, прийшло також в соймі до демонстрациї. Підчас промови пос. Мілєвского проти виборчої реформи з ґалєриї кинено на салю жмут червоних карток з написию: „Най жиє загальне, рівне, безпосередне і тайне право голосованя“, а в слїд за тим розлягли ся на ґалєриї грімкі оклики „ганьба“, „на лїхтарню“, „на гак“. Маршалок тричи взивав ґалєрию до спокою, але тим викликав ще більші крики. Перервав отже засїданє і поручив службі опорожнити ґалєриї. Та з демонстрантами не була легка справа, бориканє викиданих з викидаючими тревало майже годину, заки ґалєрию опорожнено і могла почати ся дальша промова пос. Мілєвского.

— **„Гуцулики“**. При сегорічнім нагороджуваню

коний в Галичині приставлено найбільше і найкрасші коні в Жабю. Тому роздано там 670 К державної нагороди і розділено 9 срібних медалів. Та квота нагород і число медалів були найвисші, які лише роздано в 14 місцевостях Галичини, де преміовано коні.

— **З „Труда“**. Отсим подаємо до відомости Вп. Пань, що зарядилисьмо перший раз від часу заснованя нашого товариства **випродаж** висортованих товарів і готових виробів, як рештки материй на блюзки, спідниці і т. и., готові капелюхи в великім виборі, готові сукні, блюзки, гальки і пр. в ціні низше фабричної. Відомою річию є, що »Труд« удержує все товари тілько першої якости, отже і висортований товар є якости доброї, а випродаж уряджуємо тілько длятого, щоби дати нашим Вп. Паням за дешеві гроші набути гарний товар, та щоби утворити місце в нашім інтересі для сьвіжого, сезонового і модного товару. Випродаж потреває тілько один місяць, т. є до кінця грудня 1905. — *Дирекция.*

— **З зелізниць**. Льокальна зелізниця Седлець Кутнагора - Кутнагора місто позістаюча доси в заряді ц. к. упр. австр. північно-західної зелізниці, перейшла з днем 1. падолиста с. р. в заряд ц к. зелізниць державних і підлягає ц. к. Дирекциї зелізниць держ. в Празі.

Особовий перестанок Ратав, котрий лежить на шляху Колін-Черчан в окрузі ц. к. Дирекциї зелізниць державних в Празі, отворено дня 20. жовтня с. р. для руху загального.

Телеграми

з дня 24. падолиста 1905.

Краків. Із Станиславова доносять »Naprzod-ови«: Дирекция зелізниць в Станиславові одержала покликуючі карти мобілізацийні для персоналу дирекциї на случай, єсли би персонал хотів прилучити ся до вторникової демонстрациї за загальним голосованєм і хотів застрайкувати.

Гориция. Істрийский сойм ухвалив завести загальне, безпосередне і рівне право голосованя.

Гельзінґфорс. Робітнича партия ухвалила на вічу, не брати участи в виборах до сойму, а в случаю потреби оголосити загальний страйк.

Петербург. Державна дума буде скликана на початок марця. Виборчий реґулямін появить ся з початком грудня.

Галицкий сойм.

(*Короткий перегляд буджетової дискусиї*).

На вечірнім засіданю сойму в суботу дня 18. с. м. розпочала ся **дискусия буджетова**. До голосу записали ся „против“ буджету: пос. др. Король, Роттер, о. Пастор, Стапіньский і о. Стояловский; „за“ буджетом: Володислав Віктор Чайковский, др. Лєо, Ціньский, др. Ґломбіньский, др. Ґурский, др. Козловский, др. Рутовский, др. Скалковский і Федорович.

Перший промовляв др. Король і зазначив, що хоче передовсім роздивити ся, чи то, що робить ся в Галичині, виходить на користь Русинів чи Поляків і чи Русини можуть бути вдоволені з господарки більшости соймової а відтак критикував діяльність правительства краєвого і центрального. Обговорюючи діяльність кола польского, сказав бесідник, що оно вислугує ся правительству за вільну руку в Галичині. Бесідник наводив для характеристики поступованє інспектора податкового в Рудках і виказував упослідженє рускої мови в школах народних і середних а навіть і в соймі. Обговорюючи відтак положенє Русинів в Галичині, сказав бесідник, що нарід руский знаходить ся в „політичнім болоті“. Др. Король закінчив свою бесіду висказанєм переконаня, що лиш загальне право голосованя зможе забезпечити рускому народови права, які єму належать ся.

Пос. Чайковский остерігав перед великою надією на золоте руно, котрим має бути санация фінансів краєвих з причини лише що ухваленого закона о оплатах шинкарских а відтак обговорював задачу парляментів взагалі і справу поліпшеня долі учителів народних. — Посол Роттер полемізував головно з д-ром Королем а відтак обговорюючи буджет краєвий, виказував браки в способі буджетованя і кілько можна би ощадити, коли би буджет був уложений після якогось пляну і якоїсь системи. Ощадностий тих можна би ужити на управильненє платні народних учителів і не чекати аж до 1911 р., коли то на ту ціль мають знайти ся фонди з оплат шинкарских.

Др. Лєо доказував, що буджет в 1911 року буде виказувати не дефіцит, а кілька міліонів надвишки, а відтак обговорював справу реформи виборчої і казав, що з хвилею розширеня права виборчого скріпить ся також і вплив центрального правительства, бо люди будуть там шукати підпори і охорони. Тота демократизация парляменту скріпить і збільшить централізацийні і нівелізацийні ідеї; в виду того треба боронити автономії і прав історичних. — Наконець промовляв ще пос. Стапіньский і атакував більшість соймову за єї становище супротив народних мас і докоряв їй, що она аґрарними законами хоче зруйновати селян і зробити з них бездомний пролєтарият. Наконець виступив бесідник ще й против шляхти, доказуючи, що она єсть виною всего злого, що діє ся в краю. — На тім закінчило ся засіданє.

На засіданю в понеділок дня 20 го с. м. ухвалив сойм завізвати правительство: 1) щоби одна з перших мужеских семінарий учительских, які будуть основані, лежала близько великого міста і щоби була вивінована більшим городом і садом, та щоби була інтернатом в напрямі образованя о скілько можна рільничім, без обниженя уровеня наукового; — 2) щоби були заведені для учителів народних курси рільничі на ширшу скалю як доси; — 3) щоби курси виділові для учителів народних були устроювані на ширшу скалю як доси.

В справі зелізниць ухвалив сойм: завізвати правительство, щоби усунув занедбанє краю в як найкоротшім часї: 1) через добудову важнійших лінїй зелізничих яко зелізниць головних коштом держави; 2) через більшу поміч фінансову при будові зелізниць льокальних. — В залагодженю петициї косівского повіта поручив сойм виділови краєвому, щоби розпочав з правительством і з буковиньским виділом краєвим переговори в справі будови льокальної зелізниці Коломия-Косів-Кути і предложив соймови звіт о вислїдї тих переговорів.

Опісля приняв сойм до відомости звіт о галицкій касї ощадности у Львові і завізвав Виділ краєвий, щоби поручив зарядови каси ощадности змагати до закінченя інтересів лїквідацийних. Дальше ухвалив сойм закон о увільненю заведень промислових, спілок сирівцевих, маґазинових, продукцийних і акцийних товариств промислових від додатків до податків та поручив виділови краєвому, щоби приготовив проєкт розтягненя автономічних пільг податкових також на підприємства накладові та продукцию домових і дрібних промисловців.

До комісиї для осель рентових вибрав сойм членами послів Гупку і д-ра Короля а їх заступниками послів Буйновского і Онишкевича. По сїм вела ся дальша дискусия буджетова, в котрій забирали голос посли о. Пастор, Ценьский, др. Ґломбіньский — сей послїдний говорив о потребі згоди Русинів з Поляками — о. Стояловский, а наконець і намістник ґр. Андрій Потоцкий, почім засіданє закрито.

На вечірнім засіданю **закінчено ґенеральну дискусию буджетову** а відтак репрезентант правительства ґр. Лось відповідав на інтерпеляциї внесені в справі звісної демонстрациї рускої ізза Богдана Хмельницького і демонстрациї польскої молодежи перед консулятом німецким і російским. — Перед закритєм засіданя поставив пос. др. Олесницкий пильні внесеня: о запомогу для погорільців громади Микулинці снятиньского повіта і в справі висланя лікарів до громад Лукавиця горішна і долїшна та Жулин стрийского повіта, де появив ся тиф пятнистий. Перше внесенє передав сойм виділови краєвому з тим, щоби з резерви буджетової дав відповідну запомогу. На тім закінчено засіданє а слїдуюче назначено на вечер дня 21. с. м. з причини гр. кат. сьвята св. Михаїла.

На тім засіданю ухвалено відступити краєвому виділови до полагоди петицию Березова середного в коломийскім повіті о вилученє з громади Березова вижного. Дальше ухвалено: 1) візвати правительство до виготовленя нового закона о відписуваню ґрунтового податку з причини елементарних нещасть в лїсових господарствах; 2) закон о реґуляциї ріки Полтви з допливами; 2) 200.000 К субвенциї з краєвого фонду для краківскої експортової торговиці мійскої на худобу і безроги: 4) передати краєвому виділови справу будови зелізниці з Мушини до Криниці.

Опісля прийшла на чергу справа внесень і петиций о поліпшенє платнї народних учителів. По довшій дискусиї ухвалено: 1) відступити внесеня і петициї краєвому виділови, щоби в порозуміню з кр. радою шкільною виготовив внесеня, о скілько позволять фінанси краю; 2) припоручити краєвому виділови, щоби при управильненю платнї учителів мав на увазї: а) учителів, обтяжених родиною, перед иншими; б) піднесенє пятилїтних податків; в) забезпеченє всім сільским учителям мешканя і опалу в натурі; 3) призначено на поліпшенє платнї учителів 400.000 К; 4) вкінци на внесенє п. Олесницкого, ухвалено резолюцию, щоби кр. виділ в найблизшім часї виладив внесеня в справі поліпшеня платнї для катехитів.

Дальше приступлено **до специяльної дискусиї буджетової**. Передискутовано і ухвалено рубрику видатків і доходів шкільного фонду, при чім ухвалено резолюциї, щоби кр. рада шк. надзвичайні запомоги для учителів розділяла без окремих подань і щоби сталих учителів не переносила без потреби.

Дальше принято майже без зміни слїдуючі рубрики: сойм і репрезентация, заряд, справи санітарні і шпиталь Лазаря в Кракові та справи добродійности.

Вкінци на запитанє п. Стапіньского заявив маршалок кр., що справа зміни закона ловецкого прийде на дневний порядок на засіданє наступуюче, а справа дорогового закону аж по дискусиї над виборчою реформою.

Засіданє замкнено о год. 2·30 в ночи.

Засіданє дня 22. падолиста розпочало ся о год. 10·30 перео пол. Відчитано інтерпеляциї, між ними інтерпеляцию пос. д-ра Олесницкого 1) в справі надужить при реґуляциї Сьвічи в гром. Побереже, 2) до виділу краєвого в справі н-обсаджуваня місць катехитів, 3) в справі громадских виборів в Тухли, 4) в справі залеглих додатків в гром. Ялинковате і 5) в справі відмовленя консенсу на будову хати тов. „Січ“ в Жабю — відтак пос. д-ра Короля в справі замкненя крамниці в Колодрубах і в справі крамниці в Гарасимові та пос. о. Богачевского в справі сьвяткованя Великодного понеділка в урядах рускої части краю. Призволено громаді Щирець на побір громадского додатку від напитків спіритусових і меду — так само громаді Радимно від тихже напитків, а в полагоді внесеня д-ра Олесницкого, щоби правительство вислало до Лукавиці в пов. стрийскім специяльного лікаря для лїченя тифу.

Принято відтак слїдуючі комісийні внесеня і проєкти законів:

Для членів ради шкільної краєвої, засїдаючих там на основі арт. IV. зак, з 15. лютого 1905. ч. 39 Взкр. з титулу репрезентациї (уступ. арт. 4—7) призначує ся постійну річну платню в квоті 2.000 К.

На кошти подорожи для тих членів призначує ся до диспозициї ради шк. краєвої квота 3.500 К (на рік 1906).

Разом вставлено на повисші цїли до буджету загальну суму 35.000 К.

Принято закон о зміні зак. кр. з 23. мая 1895 ч. 57. Взкр. в справі жіночих шестиклясових шкіл в слїдуючім напрямі (яко додаток арт. 14 б) згаданого закона):

„Шестиклясова школа жіноча може бути радою шк. краєвою зорґанізована в сей спосіб що в своїм плянї науковім може становити для себе замкнену цїлість, для вступаючих до сеї школи буде заведений іспит вступний а для абсольвенток матура, та що вкінци учителями, (учительками) в такій школї можуть бути лиш сили кваліфіковані для шкіл лїцеальних або середних. Так зорґанізована школа буде звати ся школою лїцеальною а єї ученицям будуть прислугувати права учениць того рода шкіл, то є лїцеїв“.

Внесенє пос. Стапіньского в справі реформи закона ловецкого полагоджено в сей спосіб, що припоручає ся виділови краєвому, щоби з про-

єктом такого закона прийшов вже на найблизшу сесию.

Слїдувала дальша специяльна дискусия над прелїмінарем буджету на рік 1906.

Полагоджено рубрику V уступ IV п. з. „Товариства наукові і просьвітні видавництва“ — а відтак приступлено до дебати над уступом V пз. „Театри“. При поз. 152 поставив пос. др. Король поправку, щоби „Обществу ім. Качковского“, котре вперве одержало субвенцию в квотї 6.000 К, вільно було видавати свої „изданія“ дотеперішною правописию то є по „етимологически“. Поправку сю принято.

Розпочала ся довга дебата над справою театрів і по замітах пос. Крамарчика ухвалено прочі субвенциї після буджетового предложеня.

Рубрику „Історичні памятники“ принято без дискусиї (видатки 102.880К).

Довша дискусия вивязалась при рубрицї „Публичне безпеченьство“. П. Лазарский домагав ся, щоби намісник мав повну власть над жандармериєю, а не як доси, що жандармерия стоїть під властию власної команди, а власть полїтична має лише право взивати її до помочи. — П. Міхальский жалував ся на львівску військову полїцию, кажучи, що львівскі полїциянти надають ся скорійше до робіт в каменоломах або в лїсах, ніж до служби безпеченьства в містах.

П. Олесницкий зазначив, що рубрика, над котрою веде ся дискусия, повинна би скорійше мати заголовок „Небезпеченьство публичне“. В р. 1904 мав бесїдник нагоду указати в соймі на різкі надужитя жандармериї, обмежаючі горожаньскі права населеня. Тодї заступник правительства відповів, що переведе ся строге слїдство що до указаних випадків; але про результат слїдства і доси нїчого не відомо. Відповідь на інтерпеляцию в справі «Січий» заперечує деяким фактам... на підставі зізнань жандармериї; але на ті зізнаня годї спустити ся, бо слїдства против жандармів веде ся в тайнї. Коли який звичайний горожанин переступить закон, то мусить публично станути перед судом і відповідати на питаня; колиж се лучить ся жандармови, то він закриває ся урядовою тайною і не зізнає перед судом. Длятого публика цїлком слушно не має довіря до зізнань жандармів; а не маючи відомости о тім, що жандарм укараний, приходить до переконаня, що жандармам дає ся повну самоволю. Отже і та самоволя що раз більше скріпляє ся. Коли хто жалує ся командї на жандарма, то вона каже жандармови заскаржити о оскорбу чести, і суд засуджує жалобника, бо більше вірить жандармови, ніж покривдженому. Яку вартість мають зізнаня жандармів яко сьвідків в судї, можна переконати ся з процесу коломийского. В коломийскім процесї узнано недоказаний факт, що кілька осіб через шість годин були сковані, хоч ми мали на се десять зовсїм віродостойних сьвідків; але суд того сьвідоцтва не признав. Суд дав віру двом жандармам. Пос. Лазарский казав, що в західній Галичинї оперують рускі жандарми; за те у нас оперують Мазури і Чехи, котрі зовсїм не вміють також по руски. Де лиш начне ся яка руска акция, то можна з гори бути приготовленим на те, що жандарми будуть все проти неї дїлати. В Жулинї стрийского повіту заложили селяни „Сокіл“; тимчасом жандарм видїв, як вони вправляли ся, і доніс, що селяни самовільно заложили „Січ“; з того вийшло слїдство о нелеґальне товариство і о збори під голим небом. В січни с. р. в процесї Трильовского була нагода видїти до чого спосібні наші жандарми. Спроваджуючи сьвідків, учили їх цїлу дорогу, як мають зізнавати. Навіть в самій сали розправ виступив жандарм з жалобою, що оден зі сьвідків інакше зізнавав, ніж він мав понотоване в нотесї. Колиж таке дїє ся в судї, то щож роблять, на що позваляють собі жандарми поза судом з темним селянином? На донесенє жандармериї, оперте на фальшивих поголосках, розвязано протизаконно кількадесять »Січий“ на Гуцульщинї. Так не поступають нїгде.

Коли п. Влодек виступив з жаданєм до правительства, щоби від початку р. 1906 завело в урядованю жандармериї польский язик, п. Олесницкий запротестував против такого розширеня прав польскої мови і зажадав, щоби жандармерия у скідній Галичинї урядувала по руски.

При рубрицї „Видатки на комунїкациї“ сконстантовано брак комплету і закінчено засїданє.

Надіслане.

Адвокат

Др. Йосиф Партицкий

отворить з першим грудня 1905 канцелярию в Станиславові, ул. Сапіжиньска (Тисьменецка) ч. 33.

176(1—3)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 16. падолиста до 1. грудня 1905.

Нова сензацийна проґрама.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. попол. і о 8. год вечером, Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути і конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9 З купленим білєтом на фотелї, льожі і І-ряди крісла можна їхати даром на представленє омнїбусами Кольосею, які ждуть коло Віденьскої Каварнї.

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові (Ринок ч. 10)

приймає вкладки до опроцентованя на 4 прц. і оплачує за вкладчиків податок рентовий; для ощадженя коштів посилки можна присилати гроші чеками Щадницї почтової; вкладати може кождий, навіть і нечлени; на жаданє звертає ся вкладку кождого часу, навіть без виповідженя (за ескоптом).

ПОЗИЧКИ удїляє »Днїстер« своїм членам на 6 прц. сплату гіпотечних позичок розкладає ся до 15 лїт; при 30 ратах ½-річних виносить рата амортизацийна (на капітал і відсотки) 5%; до позичок вимагає ся першої гіпотеки або доброї поруки.

На парцеляцию і купно більших обшарів треба звертати ся за позичками до »Днїстра«.

Членами можуть бути тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

Чистий зиск розділяє ся межи членів яко дивіденди від удїлів і на добродїйні цїли. — Дотепер удїлив »Днїстер« на церкви, бурси, школи і т. д. **31.738 К.**

Стан фондів Товар. кредитов. „Днїстер“ 31/12 1904

Вкладки:	1,783.673 К.
Удїли членів:	133.117 К.
Ф. резервовий і ин.:	26 576 К.
Позички удїлені:	1,616.402 К.
Цїнні папери:	123.627 К.
Льокациї:	169.456 К.
На рах. біжучім:	81.938 К.

До

Америки і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

ЛІНІЯ КУНАРДА

заступництво для Галичини

ЙОСИФ АЙЛЄ

у Львові, улиця Браєрівска ч. 6.

Розклад зелїзничих поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-европейский).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець):
6·00	з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Хирова	6·15	до Іцкан, Яс, Потутор, Керезмезе, Чорткова
6·10	з Іцкан, Чорткова, Калуша, Керезмезе	6·30	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Гусятина
7·20	з Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів	6·55	до Яворова
7·29	з Лавочного, Пешту, Борислава, Калуша	7·30	до Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава
7·50	з Рави рускої, Сокаля	**8·25**	**посп.** до Кракова, Відня, Берлїна, Праги,
8·05	з Станиславова, Жидачева	8·35	до Кр кова, Відня, Праги, Осьвенцїма
8·15	з Самбора, М. Ляборча, Сянока, Хирова	9·00	до Самбора, Хирова Івонича, Н. Санча,
8·18	з Яворова	9·20	до Іцкан, Калуша, Потутор
8·50	з Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги	10·55	до Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів, Делятина, Заліщик
10·05	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе	11·10	до Белзця, Сокаля, Любачева
10·35	з Ряшева, Лавочного, Калуша, Любачева	**2·00**	**посп.** до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Копичинець, Чорткова, Заліщик, Гусятина
11·45	з Ярослава, Стрия, Борислава	**2·40**	**посп.** Іцкан, Потутор, Калуша, Чорткова, Керезмезе
11·55	з Підволочиск, Гусятина, Копичинець, Козови	**2·50**	**посп.** до Кракова, Відня, Берлїна, Праги
1·30	**посп.** з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Н. Санча	2·55	до Лавочного, Дрогобича, Калуша
1·40	**посп.** з Іцкан, Чорткова, Калуша, Заліщик, Кін-	4·10	до Ряшева, Любачева, Хирова.
1·50	з Самбора, Ясла, Сянока, Івонича	4·20	до Самбора, Хирова, Сянока
2·30	**посп.** з Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів, Гри малова, Гусятина, Копичинець, Козови	5·50	до Коломиї, Жидачева,
3·45	з Стрия,	5·58	до Яворова
4·32	з Яворова	6·25	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша
5·00	з Сокаля, Белзця, Любачева	6·35	до Кракова, Відня, Берлина, Варшави, Праги,
5·25	з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Осьвенцїма	7·30	до Рави рускої
5·45	з Іцкан, Жидачова, Калуша, Новоселиці	9·00	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів
8·40	**посп.** з Кракова, Відня, Берлина, Праги, Івонича	10·05	до Перемишля Хирова, Івонича
9·10	з Іцкан, Чорткова, Потутор, Керезмезе	10·40	до Іцкан, Чорткова, Заліщик, Делятина, Сучави
9·50	з Самбора, Хирова, Сян ка, Ясла	10·55	до Самбора, Хирова, Закопаного
9·20	з Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги	11.00	до Кракова Відня, Вроцлава, Варшави
10·20	з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Копичинець, Заліщик, Скали, Іваня пустого, Гусятина	11·05	до Підволочиск Іваня п., Скали, Гусятина, Потутор
10·50	з Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава,	11·10	до Стрия, Дрогобича, Борислава
12·20	**посп.** з Іцкан, Яс, Царгорода, Жидачева, Заліщик	**12·45**	**посп.** до Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги
2·31	**посп.** з Кракова, Берлїна, Варшави, Відня, Праги	**2·51**	**посп.** до Іцкан, Калуша
	на дворець „Підзамче“	4·15	до Кракова, Відня, Вроцлава, Берлїна, Праги,
7·00	з Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів		**з двірця „Підзамче“**
2·15	**посп.** з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів,	6·43	до Підволочиск, Бродів, Київа, Одеси, Гусятина
5·15	з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Заліщик, Потутор, Іваня пустого, Скали, Гусятина, Грималова	11·15	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Потутор
		2·13	**посп.** Підволочиск, Бродів, Київа, Одеси, Гусятина
10·02	з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Копичинець Чорткова, Заліщик, Іваня п., Скали, Гусятина	9·23	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів

ЗАМІТКА: Час середно-европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12. год. 36 мін. часу львівского. — Нічні години від 6. вечер до 5·59 рано обведено рамками. — Звичайні білєти їзди як і всякі инші білєти, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. можна набувати в містовім бюрі ц. к. держ. зелїзниць, Пасаж Гавсмана ч. 9.

Видає і відповідає за редакцию: **Лев Лопатиньский**.

З друкарнї В. А. Шийковского.